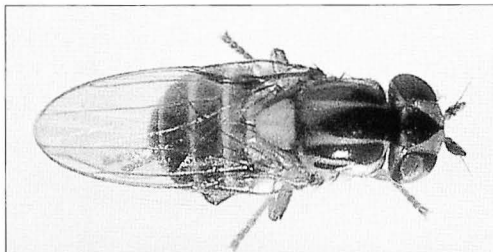
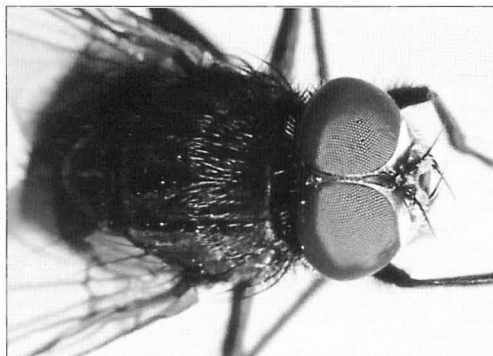

Het was een mooie, warme zomer...

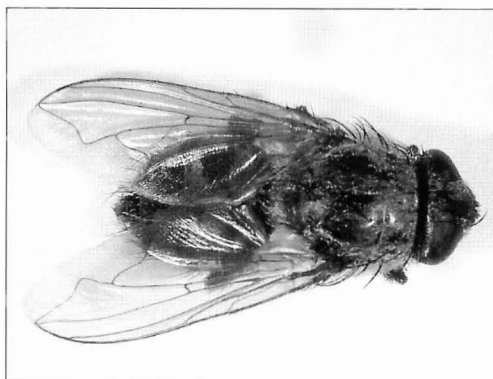
De zomer van 2003 was warm en lang. De daarop volgende (te) zachte winter heeft gezorgd voor volop aandacht voor het fenomeen 'opwarmen van ons klimaat'. Overwinterende vliegen varen er wel bij.... of toch niet?

DE GRASVLIEG *Thaumatomyia notata* Meigen
De larven ontwikkelen zich voornamelijk in ongemeaid, verwilderd grasland waarin zich veel composieten (bijv. madeliefje) bevinden. Ze leven van luizen die op de grassen en planten voorkomen.

DE HERFSTVLIEG *Musca autumnalis* Degeer
De vrouwtjes zetten de eieren in groepjes af in met verse mest (koeien), waarin de larven zich snel ontwikkelen. Het popstadium vindt aan de rand van de mest plaats. De volwassen herfstvlieg leeft van honing, stuifmeel en het afscheidingsproduct van bladluizen.

DE KLUSTERVLIÉG *Pollenia rudis* F.
De vrouwtjes zetten hun eieren af in kieren in de grond. Na ca. 3 dagen komen de larven uit en gaan ze op zoek naar regenwormen, waarop ze parasiteren. Ze eten ze van binnenuit op en verlaten de regenworm pas als ze het popstadium hebben bereikt. Verpoppen doen ze in de grond.

OPVALLEND VEEL VLIÉGEN-ZWERMEN

We kennen in Nederland drie overwinterende vliegensoorten: de grasvlieg *Thaumatomyia notata* Meigen, de herfstvlieg *Musca autumnalis* Degeer en de klustervlieg *Pollenia rudis* F. Al vroeg in augustus 2003 (erg vroeg!) kregen we bij het KAD-EVM monsters binnen met deze drie vliegensoorten.

Door de warme zomer heeft de ontwikkeling van de cluster-, herfst- en grasvlieg niet zoals gewoonlijk 1 à 2 generaties voortgebracht, maar enkele generaties meer. Ook de telefonische vragen over deze vliegen waren talrijk. De bellers schrokken van de grote massa vliegen; diverse mensen raakten volledig overstuur toen ze deze vliegenschermen in hun woning aantroffen.

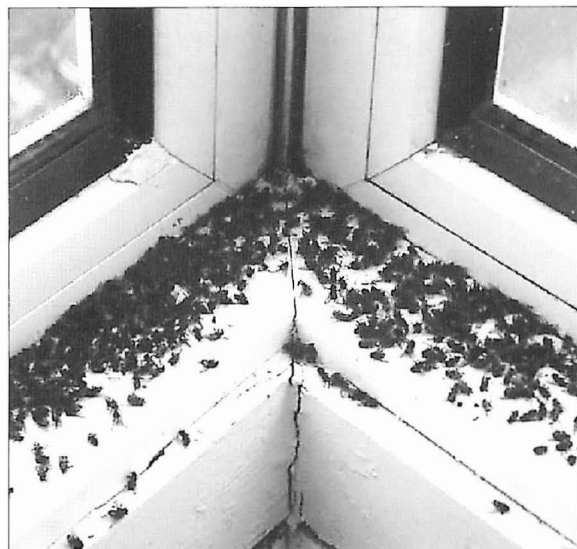
IN AUGUSTUS AL OP ZOEK

De vraag is: waarom zochten deze vliegen al in augustus naar overwinteringsplaatsen? Waren dat voorboden van een strenge winter? Nee dus. Maar wat dan wel? Waarschijnlijk raakten de voedselbronnen van deze vliegen in de natuur al vroegtijdig op.

IN JANUARI ALWEER ACTIEF

Ook de zachte winter bracht weinig rust bij deze overwinterende vliegensoorten. Vanaf begin januari 2004 kregen we in Wageningen opnieuw volop monsters met herfst-, gras- en klustervliegen binnen.

Door de zachte winter (de ene week was de temperatuur ver boven 10°C, tot wel 16°C, en de andere week beneden 10°C) komen de overwinterende vliegen niet echt tot rust (winterslaap), waardoor hun stofwisseling actief blijft. Dit heeft verstrekkende gevolgen voor de periode maart en april. Door de lengende dagen en oplopende temperaturen zouden de vliegen dan pas echt actief 'mogen' worden om vanuit hun overwinteringsplaatsen hun natuurlijke voedselgebieden te gaan opzoeken.

VERKLARING

Als de vliegen al teveel energie hebben verbruikt, zijn ze sloom en kunnen ze niet snel wegvliegen. Zij die de winterperiode wel goed zijn doorgekomen, worden niet waargenomen en vliegen weg naar hun voedsel- en voortplantingsbiotoop. Juist een zachte winter kan dus funest zijn voor de overwinterende vliegensoorten. Immers, dan bereiken minder vliegen hun voortplantingsgebied; uiteindelijk worden er minder vliegen geboren. Als dan het voorjaar ook nog (te) nat is, is het heel goed mogelijk dat tegen de herfst beduidend minder vliegen hun overwinteringsplaatsen opzoeken.